

СТОЛИЧНА ОБЩИНА

София 1000, ул. „Московска“ № 33, телефон: 029377351, факс: 029809870, www.sofia.bg

ДО
СТОЛИЧЕН ОБЩИНСКИ СЪВЕТ

Чрез АИССО

На рег. № СОА21-ВК66-8087/31.08.2021г.

ДОКЛАД
от
Г-Н ВАСИЛ ТЕРЗИЕВ
КМЕТ НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА

Относно: *Приемане на актуализиран План за действие за устойчива енергия и климат на Столична община 2021-2030 г., включващ Програма за енергийна ефективност и Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива (ПДУЕК)*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПЕТРОВ,
УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ,

В изпълнение на ангажиментите на Столична община (СО) в рамките на инициативата „Глобалното споразумение на кметовете за енергия и климат“, с решение № 812/16.12.2021 г. на Столичен общински съвет е приет План за действие за устойчива енергия и климат на Столична община за периода 2021-2030 г. (ПДУЕК), включващ Програма по енергийна ефективност на Столична община и Дългосрочна програма на Столична община за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива (достъпен на: <https://www.sofia.bg/en/climat>).

Планът е водещият стратегически документ на СО в усилията на местната власт за справяне с изменението на климата. Той е разработен както в съответствие с насоките на Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР) за изготвяне на планове и програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници, така и с насоките за разработване на планове за действие на Глобалното споразумение на кметовете за климат и енергия. ПДУЕК надгражда дългосрочните действия на СО в сферата на устойчивото енергийно развитие и предлага нов интегриран подход на планиране и отчитане на дейностите в областта на енергията и климата, като съвместява политиките на общината по отношение на смекчаването на и адаптацията към климатичните промени, повишаването на енергийната ефективност и стимулиране използването на енергия от възобновяеми източници.

Предвид участието на гр. София в мисията на Европейския съюз (ЕС) „100 климатично неутрални и интелигентни града на бъдещето до 2030 г.“ (Мисията),

координирана от международната мрежа NetZeroCities, успешно е разработен Договора за климатична неутралност (Climate City Contract (CCC), достъпен на: <https://www.sofia.bg/en/climate-neutrality-commitment>).

Договорът за климатична неутралност на гр. София затвърждава целта на СО да е сред първите климатично неутрални градове в ЕС, като поставя значително по-високи изисквания относно ограничаването на емисиите на парникови газове от ключови сектори с 81% до 2030 г. В същото време, на база на получени препоръки от Европейската комисия и мрежата Net Zero Cities, съответстващи на новите регулаторни изисквания на Европейския зелен пакт, е необходимо да се адресира проблема с енергийната бедност и енергийната достъпност, да се ускори внедряването на децентрализирани възобновяеми енергийни източници в сградния фонд и да се декарбонизира сектор отопление и охлаждане.

В тази връзка и с оглед на последните промени в европейското и националното климатично законодателство, включително залагането на дългосрочна национална цел за постигане на климатична неутралност на Република България в Закона за ограничаване на изменението на климата (ЗОИК) (изм. и доп. ДВ. бр.81 от 3 Октомври 2025 г.), се налага извършването на преглед, синхронизиране и актуализиране на съществуващите планови документи на СО в областта на енергията и климата.

В този контекст, през м. май 2025 г. СО възложи изготвянето на задълбочен анализ на заложените в ПДУЕК мерки и тяхното изпълнение, за да се оцени реалния напредък към целите за декарбонизация, да се идентифицират бариерите и възможностите пред тяхното изпълнение и да се очертаят приоритети за ускоряване на прехода към климатична неутралност. Процесът по актуализацията на ПДУЕК премина през следните етапи:

1. Анализ на текущо състояние и степен на изпълнение на заложените мерки и инициативи;
2. Изследване на последните промени в европейските и националните стратегии в областта на климата, изготвяне на препоръки за допълване на целите и мерките или определяне на нови такива, съобразно новите изисквания и промени;
3. Събиране и анализ на данни и предложения от заинтересованите страни чрез анкета с цел идентифициране на ключови бариери, възможности и приоритетни сектори за изпълнение на мерките, както и потенциала за сътрудничество между институции, научни организации, гражданския сектор и бизнеса;
4. Актуализация на съществуващите и подбор на нови мерки.

ПДУЕК се актуализира в тясно сътрудничество и координация с дирекциите на СО, отговорни за развитието на общинските политики по съответните сектори. Предложенията за изменения и допълнения на мерките са прегледани и обсъдени в рамките на Постоянно действащото Координационно звено, назначено със заповед № СОА24-РД91-113/02.04.2024 г. на Кмета на СО.

Предвид междусекторния характер на ПДУЕК, заинтересованите страни от неговото изпълнение включват СО, всички граждани, граждански организации, физически и юридически лица, както и други администрации, имащи отношение към планираните дейности и мерки в Плана. С приемането на предложената актуализация на ПДУЕК не се налага реструктуриране на общинската администрация, промяна на съществуващите нормативни актове на СО или допълнителна административна и финансова тежест върху гражданите. Тъй като част от заложените мерки предвиждат законодателна инициатива от страна на

СО, при възникнала необходимост от промяна в нормативната уредба тя ще бъде процедурирана по надлежния ред.

В съответствие с чл. 8, ал. 1 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, с писмо с изх. № СОА21-ВК66-8087-(157)/19.09.2025 г. в компетентния орган – Регионална инспекция по околна среда и води – гр. София (РИОСВ – София) е внесено уведомление по образец за определяне на приложимата процедура по екологична оценка за актуализирания ПДУЕК. Предвид липсата на отговор от РИОСВ-София в законоустановения срок, допълнително са изпратени още две писма с изх. № СОА21-ВК66-8087-(158)/31.10.2025 г. и № СОА21-ВК66-8087-(160)19.12.2025 г.

След получаване на писмо от компетентния орган, с което той ще определи приложимостта на процедурата по екологична оценка и представи указания, СО ще внесе искане за преценяване на необходимостта от ЕО по образец, съгласно приложение № 4 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми. СО ще изпълни и задължението си в законоустановения 3-дневен срок от получаване на решението на РИОСВ – София за актуализирания ПДУЕК да публикува решението на своята интернет страница.

Следва да се отбележи, че за действащия ПДУЕК компетентния орган се е произнесъл с Решение № СО–43–ЕО/2021 г. да не се извършва екологична оценка с мотив, че при изпълнение на ПДУЕК няма вероятност да се окаже значително отрицателно въздействие върху околната среда и човешкото здраве. В тази връзка, представените от СО към декември 2025 г. актуализирани мерки в Плана не се различават съществено по отношение на своя тематичен и териториален обхват спрямо оригиналните мерки, за които е преценено, че не се очакват значителни въздействия върху компонентите на околната среда и човешкото здраве.

С оглед на гореизложеното, с настоящия доклад предоставям на Вашето внимание актуализиран План за действие за устойчива енергия и климат на Столична община за периода 2021-2030 г., интегриращ Програма за енергийна ефективност на Столична община 2021-2030 г. и Дългосрочна програма на Столична община за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива 2021-2030 г, при следните мотиви за приемане:

1. Причини, които налагат приемането на актуализирания ПДУЕК :

В периода след приемането на ПДУЕК през м. декември 2021 г., в контекста на Европейския зелен пакт и стратегическите цели за 2030 и 2050 г., ЕС прие серия от нови регламенти, директиви и стратегии, които значително изменят правната рамка в сферите на енергетиката, климата, сградния фонд, транспорта и опазването на околната среда. Новата стратегия за растеж на ЕС има за цел превръщането на Съюза в справедливо и проспериращо общество с модерна, ресурсно ефективна и конкурентоспособна икономика, с което се потвърди амбицията на Комисията да увеличи целите си в областта на климата и да направи Европа първия климатично-неутрален континент до 2050 г.

С цел постигане на този амбициозен план, е приет Регламент (ЕС) 2021/1119 на Европейския парламент и на Съвета от 30 юни 2021 г. за създаване на рамката за постигане на неутралност по отношение на климата и за изменение на регламенти (ЕО) № 401/2009 и (ЕС) 2018/1999, известен като "Европейски закон за климата". Това предизвикателство изисква ЕС да засили своите действия, което пък налага необходимостта от задълбочено преразглеждане на съществуващите планове и стратегии в областта на енергетиката и климата, за да може те да се адаптират към новите, по-амбициозни цели за намаляване на емисиите и да се гарантира съответствие с поставените екологични и климатични стандарти.

През 2025 г. е заложена и дългосрочна национална цел за постигане на климатична неутралност на Република България. Съгласно чл. 2а, ал. 2 от изменения и допълнен ЗОИК, постигането на дългосрочната национална цел се отчита при изготвянето на стратегически документи, мерки и дейности за ограничаване изменението на климата и справедлив преход на национално, регионално и местно ниво за всички сектори на националната икономика.

В допълнение, като член в Мисията на ЕС „100 климатично неутрални и интелигентни града до 2030 г.“, към която се присъедини през 2022 г., гр. София се ангажира с изпълнението на Договор за климатична неутралност, който включва цялостен план за неутралност на климата и налага нови изисквания и предизвикателства във връзка с иновациите, чистата мобилност, енергийната ефективност и устойчивото градско планиране. За постигането на целите на Договора за климатична неутралност е нужно гарантиране на достъпна, беземисионна, децентрализирана енергия, адресиране на проблема с енергийната бедност, както и ускорено дълбоко енергийно обновяване на общинския и жилищен сграден фонд.

2. Цели, които се поставят:

Актуализирания ПДУЕК продължава да залага три стратегически цели:

Стратегическа цел 1: София – климатично неутрален град

Превръщане на София във възлеродно неутрален град до 2050 г. чрез прилагане на най-високите стандарти по отношение на енергийната ефективност и трансформация на енергийния микс към използване на енергия от възобновяеми източници с акцент върху споделеното производство и потребление на енергия на местно ниво.

Стратегическа цел 2: София – ресурсно ефективен град

Развитие на София според принципите на кръговата икономика с акцент върху опазването на околната среда и биоразнообразието и създаването на комфортни и здравословни условия за живот и професионална реализация на гражданите.

Стратегическа цел 3: София – адаптивен град

Повишаване на адаптационния капацитет на Столична община за справяне с негативните въздействия причинени от климатичните промени чрез развитие на нормативната база и институционалния капацитет, привличане на вниманието на обществеността и бизнеса, внедряване на природосъобразни решения за адаптация и повишаване на възможностите за превенция и подобряване на готовността и реакцията при настъпване на екстремни климатични събития.

С оглед постигане на така поставените стратегически цели се предвижда изпълнението на набор от мерки в секторите жилищни сгради, сгради от третичния сектор, общински сгради, транспорт, отпадъци, външно обществено осветление и промишленост и строителство.

По отношение смекчаването изборът на мерки е съобразен с първата стратегическа цел на плана „София – климатично неутрален град“ и задълженията, произтичащи от Договора за климатична неутралност на гр. София за намаление с 81% на емисиите на парникови газове до 2030 г. Наред с това, мерките допринасят и за намаление на крайното потребление на енергия, както и за увеличение на използването на енергия от възобновяеми източници.

Разработените 19 мерки са систематизирани в четири рубрики в зависимост от полето на приложението им, които обхващат изцяло и предложените видове мерки според препоръчителните указания на АУЕР за изготвяне на общински програми за насърчаване използването на енергия от

възобновяеми източници и биогорива – административни и финансово-технически мерки.

По отношение на адаптацията към климатичните промени, мерките са насочени основно към намаляване на уязвимостта в отделните сектори и ограничаване на негативното въздействие от тях и са адресирани основно към постигането на третата стратегическа цел „София – адаптивен град“, но имат голяма роля и за постигането на втората стратегическа цел „София – ресурсно ефективен град“.

Разработени са 29 мерки за адаптация, чието изпълнение следва да доведе до повишаване на общата оценка за адаптационния капацитет на СО. Актуализираните мерки ще подпомогнат внедряването на иновативни, природно-базирани решения за адаптация, насочени към уязвимите групи и елементи от градската среда.

3. Финансови и други средства, необходими за изпълнение на Плана:

Предложените в Плана дейности са оценени във финансово отношение, определени са отговорните структури и срокове за тяхното изпълнение. Извършена е индексация за периода от приемане на ПДУЕК към месеца, за който е наличен индексът на потребителски цени на сайта на Националния статистически институт, най-близък до този за изготвяне на Плана (декември 2021 г. – октомври 2025 г.) Общата стойност на финансовите средства, необходими за реализиране на ПДУЕК след неговата актуализация, е близо 308 млн. евро (602 млн. лв.) с ДДС за целия период, което представлява оптимизация от 37% спрямо действащия План. От тази стойност близо 251 млн. евро (489 млн. лв.) са определени за мерките за смекчаване и близо 57 млн. евро (113 млн. лв.) за мерките за адаптация към изменението на климата.

По-голямата част е предвидено да се осигури чрез външно финансиране. Източниците на финансиране включват общинския бюджет, програмите към европейските фондове, включително нови възможности за кандидатстване по иновационни програми като Хоризонт Европа, произтичащи от участието на СО в Мисията, програми на ЕС, Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство, Европейската инвестиционна банка, Националния доверителен екофонд, Фонда за енергийна ефективност и възобновяеми източници, Социалния фонд за климата, Националния фонд за декарбонизация на България и множество други финансови механизми, включително привличане на частни инвестиции. Следва да се има предвид, че всички предвидени в ПДУЕК финансови източници, могат да бъдат актуализирани и да претърпят промени след одобрението на програмите, финансирани от европейските фондове, Плана за възстановяване и устойчивост на Република България и други финансови механизми.

4. Очаквани резултати от прилагането на Плана:

ПДУЕК предвижда изпълнението на конкретни инвестиционни проекти за намаляване на емисиите на парникови газове, замяна на конвенционална с възобновяема енергия, енергийна ефективност и адаптация към климатичните промени. За всяка мярка са определени необходим бюджет, възможният източник на финансиране, отговорната структура за изпълнение, както и очакваният ефект (където е приложимо) по отношение на спестеното количество енергия, количеството енергия, произведена от възобновяеми източници и спестени емисии CO₂ до 2030 г.

Очакваният общ ефект от изпълнение на актуализираните мерки, предложени в Плана по отношение на намаляването на емисиите на парникови газове, спестяването на потребна енергия и увеличаване на използването на енергия от възобновяеми източници се очаква да бъде следният:

- Намаляване на емисиите на парникови газове с 81% до 2030 г.;
- Намаляване на крайното енергийно потребление с около 1 037 ГВтч/год. до 2030 г.
- Увеличаване на използването на енергия от възобновяеми източници до 453 ГВтч/год. към 2030 г.

5. Анализ за съответствие с правото на ЕС:

Предложеният проект на актуализиран ПДУЕК е съобразен с действащото българско законодателство, а именно Закон за енергийната ефективност, Закон за енергията от възобновяеми източници и Закон за ограничаване на изменението на климата. Също така не противоречи на правото на ЕС и е разработен и актуализиран при отчитане на разпоредбите на, но не само: Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници; Директива (ЕС) 2023/1791 на Европейския парламент за енергийната ефективност и за изменение на Регламент (ЕС) 2023/955; Директива (ЕС) 2024/1275 на Европейския парламент относно енергийните характеристики на сградите; Регламент (ЕС) 2018/842 на Европейския парламент за задължителните годишни намалявания на емисиите на парникови газове, Регламент (ЕС) 2023/857 относно годишните национални цели за емисии и др.

Предвид гореизложеното и на основание чл. 9 и чл. 10 от Закона за енергията от възобновяеми източници, чл. 12 от Закона за енергийната ефективност, чл. 2а, ал. 2 от Закона за ограничаване на изменението на климата, както и чл. 21, ал. 1, т. 12 и ал. 2 от Закона за местното самоуправление и местната администрация предлагам Столичният общински съвет да приеме актуализиран План за действие за устойчива енергия и климат на Столична община 2021-2030 г., включващ Програма за енергийна ефективност и Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива, съгласно приложения проект на решение.

Приложения:

1. Проект на решение;
2. Резюме на актуализирания ПДУЕК
3. Приложение 1 – Актуализиран ПДУЕК с приложения, обект на настоящата актуализация: Приложения 2, 3, 4 и 5;

С УВАЖЕНИЕ,

Васил Терзиев
кмет на Столична община
02.02.2026